

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 77/2010-60

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. septembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho o sťažnosti Ú., zastúpeného advokátom JUDr. P. V., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 MCdo 6/2009 z 27. novembra 2009, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti Ú. **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. februára 2010 doručená sťažnosť Ú. (ďalej aj „sťažovateľ“ alebo „úrad“), zastúpeného advokátom JUDr. P. V., K. (ďalej len „právny zástupca sťažovateľa“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 MCdo 6/2009 z 27. novembra 2009.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že Okresný súd Žilina (ďalej len „okresný súd“) rozhodnutím č. k. 12 C 235/03-225 zo 17. februára 2006 rozhodol o jeho povinnosti zaplatiť žalobcovi pohľadávku v sume 35 000 000 Sk do 30 dní po právoplatnosti rozsudku na účet právnej zástupkyne žalobcu; vo zvyšnej časti návrh zamietol. Ďalej mu okresný súd uložil povinnosť zaplatiť trovy konania v sume 718 344 Sk do troch dní po právoplatnosti rozsudku na účet právnej zástupkyne žalobcu. V odôvodnení tohto rozsudku okresný súd konštatoval, že zo strany sťažovateľa došlo k nesprávnemu úradnému postupu a že žalobcovi v dôsledku neho vznikla škoda v sume 35 000 000 Sk, ktorá predstavuje kúpnu cenu, ktorú by žalobca získal predajom vlastných nehnuteľností na základe zmluvy o budúcej zmluve, ktorú žalobca uzatvoril.

O odvolaní sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 5 Co/203/2006-306 z 18. októbra 2007 tak, „že rozsudok Okresného súdu Žilina v celom rozsahu potvrdil, sťažovateľovi uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v sume Sk 993.992,- do troch dní na účet právnej zástupkyne žalobcu. Proti tomuto rozsudku pripustil Krajský súd v Žiline dovolanie. V odôvodnení tohto rozsudku Krajský súd v Žiline konštatoval, že Okresný súd Žilina dostatočne zistil skutkový stav, vykonané dôkazy správne vyhodnotil a dospel k správnej právnej závere, s ktorým sa v plnej miere stotožnil. Ďalej Krajský súd v Žiline uviedol, že ušlým ziskom žalobcu je nevyplatená kúpna cena.“

Pripustenie dovolania proti rozsudku krajského súdu č. k. 5 Co/203/2006-306 z 18. októbra 2007 (právoplatnému 18. apríla 2008) odôvodnil krajský súd takto:

„Na žiadosť splnomocnenej zástupkyne odporcu pripustil odvolací súd podľa § 238 ods. 3 O. s. p. možnosť podania dovolania proti svojmu rozhodnutiu, pretože pripúšťa, že môže ísť o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Otázku zásadného právneho významu formuloval odporca tak, či platná právna úprava v čase vzniku škody, t. j. zákon č. 58/1969 Zb. v spojitosti s Ústavou SR pripúšťa náhradu škody aj z nezákonného rozhodnutia aj z nesprávneho úradného postupu. Odvolací súd teda uznal odporcovi, že táto otázka má zásadný právny význam, a to i napriek tomu, že odvolací súd produkoval v rámci právneho posúdenia veci na túto konkrétnu otázku svoj jednoznačný právny názor.“

Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ 29. apríla 2008 dovolanie podľa § 238 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Najvyšší súd rozhodol o dovolaní uznesením sp. zn. 2 Cdo 210/2008 z 25. februára 2010 (toto rozhodnutie bolo vydané po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, pozn.) tak, že zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 5 Co 203/2006 z 18. októbra 2007 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Podaním z 12. marca 2009 podal sťažovateľ podľa § 243e OSP podnet generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) na podanie mimoriadneho dovolania, na základe ktorého generálny prokurátor podal proti označenému rozsudku krajského súdu 17. apríla 2009 mimoriadne dovolanie, keďže bol toho názoru, že konanie pred krajským súdom (ako aj konanie pred okresným súdom) je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, že rozsudkom krajského súdu a aj rozsudkom okresného súdu bol porušený zákon a podanie mimoriadneho dovolania vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania, ktorú nemožno dosiahnuť inými prostriedkami.

Najvyšší súd mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom odmietol uznesením sp. zn. 5 MCdo 6/2009 z 27. novembra 2009 (právoplatné 7. decembra 2009),

t. j. v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu bolo už právoplatné a vykonateľné (15. januára 2010).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že „Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 27. 11. 2009, sp. zn. 5 MCdo 6/2009 odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora a sťažovateľa zaviazal zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky v odôvodnení tohto uznesenia konštatoval, že dovolaciemu súdu rozhodujúcemu o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora je známe, že proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 18. 10. 2007, sp. zn. 5 Co 203/2006 podala žalovaná dovolanie, prípustnosť ktorého založil odvolací súd svojím rozhodnutím podľa § 238 ods. 3 O. s. p. O dovolaní žalovanej dovolací súd koná pod sp. zn. 2 Cdo 210/2008; uznesením zo dňa 16. 12. 2008, sp. zn. 2 Cdo 210/2008 odložil vykonateľnosť rozsudku Krajského súdu v Žiline z 18. 10. 2007, sp. zn. 5 Co 203/2006 do rozhodnutia v dovolacej veci. Z uvedeného vyplýva, že ochranu práv a zákonom chránených záujmov žalovanej možno teda dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, ktorú možnosť žalovaná i využila. Z týchto dôvodov dovolací súd mal za to, že generálny prokurátor nebol oprávnený podať v danej veci mimoriadny opravný prostriedok.“.

Podľa sťažovateľa týmto rozhodnutím došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Argumentuje tým, že ako účastník občianskoprávneho vzťahu má, pokiaľ ide o právne vzťahy vyplývajúce zo zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom orgánu štátu, právo na súdnu a inú právnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie.

V tejto súvislosti uvádza, že „Podľa § 243e ods. 1 O. s. p., ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon, a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.“

Je zrejmé, že Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru o neprípustnosti mimoriadneho dovolania iba na základe skutočnosti, že proti rozsudku Krajského súdu v Žiline bolo podané popri mimoriadnom dovolaní aj dovolanie, ktoré zrejme nebude odmietnuté pre neprípustnosť. Z odôvodnenia uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. 11. 2009, sp. zn. 5 MCdo 6/2009 nevyplýva, že by sa Najvyšší súd Slovenskej republiky pri posudzovaní prípustnosti mimoriadneho dovolania proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zaoberal otázkou, v akom rozsahu sa bude rozsudok Krajského súdu v Žiline preskúmať na základe dovolania sťažovateľa zo dňa 29. 4. 2008 a v akom rozsahu by sa tento rozsudok preskúmaval na základe mimoriadneho dovolania.“.

Na svoju podporu sa sťažovateľ odvoláva na judikatúru najvyššieho súdu (sp. zn. 1 MCdo 10/2007), podľa ktorej keď „*bolo mimoriadne dovolanie podané skôr, ako Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol o dovolaní podanom proti tomu istému rozsudku súdu ako mimoriadne dovolanie (o dovolaní rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky dňa 29. 4. 2008, zatiaľ čo mimoriadne dovolanie, ako to vyplýva zo spisovej značky, bolo podané v roku 2007), avšak v tomto prípade Najvyšší súd Slovenskej republiky neodmietol mimoriadne dovolanie ako neprípustné. Z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 7. 2008, sp. zn. 1 M Cdo 10/2007 podľa sťažovateľa vyplýva, že mimoriadne dovolanie je popri dovolaní prípustné, ak sa má na základe mimoriadneho dovolania rozhodnutie súdu preskúmať z iného hľadiska ako na základe dovolania.*

Keďže Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozsudku zo dňa 28. 7. 2008, sp. zn. 1 MCdo 10/2007, ktorý bol aj publikovaný (www.nssr.blox.sk), pripustil, že samotná skutočnosť podania dovolania proti určitému rozhodnutiu súdu nezakladá sama osebe neprípustnosť mimoriadneho dovolania smerujúceho proti tomu istému rozhodnutiu súdu, sťažovateľ nemal žiadny dôvod predpokladať, že Najvyšší súd Slovenskej republiky sa od tohto právneho názoru odchýli. Sťažovateľ predpokladajúc, že Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky je známa vlastná judikatúra (a to navyše v otázke tak zásadného významu), nepovažoval za potrebné ani poukazovať na jeho rozsudok zo dňa 28. 7. 2008, sp. zn. 1 MCdo 10/2007.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v odôvodnení uznesenia zo dňa 27. 11. 2009, sp. zn. 5 MCdo 6/2009 nevysvetlil, prečo sa odchýlil od právneho názoru vysloveného

v skutkovo a právne podobnej veci, o ktorej rozhodol rozsudkom zo dňa 28. 7. 2008, sp. zn. I MCdo 10/2007, ktorý rozsudok bol dokonca aj publikovaný (www.nssr.blox.sk).

Do pozornosti Ústavného súdu Slovenskej republiky sťažovateľ odporúča aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 4. 2008, sp. zn. 5 Cdo 136/2007. V tomto rozsudku Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval, že ak odvolací súd vysloví prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je dovolateľ oprávnený napadnúť jeho rozhodnutie len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to práve len v tej konkrétne vymedzenej otázke, pre ktorú bolo dovolanie pripustené, pričom v dovolacom konaní potom predmetom posudzovania a riešenia môžu byť len právne otázky. Vychádzajúc z toho, ako ďalej uviedol Najvyšší súd Slovenskej republiky, dovolací súd v predmetnom dovolacom konaní nepreskúmal správnosť žiadneho skutkového záveru, ale ani správnosť tých právnych záverov, ktoré nesúvisia s otázkou zásadného právneho významu, pre ktorú bolo dovolanie prípustné.“.

Sťažovateľ ďalej uvádza, že „Ak by sa Najvyšší súd Slovenskej republiky pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline stotožnil s právnym názorom ohľadne rozsahu preskúmania rozhodnutia odvolacieho súdu v prípadoch, kedy bolo dovolanie podané podľa § 238 ods. 3 O. s. p., vysloveným vo vyššie uvedenom rozsudku zo dňa 30. 4. 2008, sp. zn. 5 Cdo 136/2007, potom sa v rámci konania o dovolaní nebude rozsudok Krajského súdu v Žiline preskúmať z tých hľadísk, z ktorých bolo toto rozhodnutie napádané v mimoriadnom dovolaní. Ochranu sťažovateľa proti rozhodnutiu, ktorým bol porušený zákon (keďže odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým bol sťažovateľ zaviazaný nahradiť škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom orgánu štátu, hoci podmienky jeho zodpovednosti za škodu, ktorej náhrady sa žalobca domáhal, neboli splnené), teda nie je možné reálne dosiahnuť inými právnymi prostriedkami ako mimoriadnym dovolaním.

Senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodujúcemu o mimoriadnom dovolaní nemohol byť neznámy spomínaný rozsudok zo dňa 30. 4. 2008, sp. zn. 5 Cdo 136/2007, keďže v obidvoch prípadoch predsedom senátu bol JUDr. L. G.“.

Sťažovateľ je toho názoru, že „rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. 11. 2009, sp. zn. 5 MCdo 6/2009 o trovách konania nie je v súlade s požiadavkou spravodlivosti rozhodnutia súdu (§ 1 O. s. p.). Nie je spravodlivé, aby mala fyzická osoba alebo právnická osoba brániaca sa proti neopodstatnenej žalobe, resp. voči uplatňovaniu práva v zjavne neprimeranom rozsahu škodu z obrany proti takejto žalobe, resp. voči uplatňovaniu práva v zjavne neprimeranom rozsahu využitím zákonných prostriedkov. Podľa názoru sťažovateľa o trovách konania o mimoriadnom dovolaní možno spravodlivo rozhodnúť až v nadväznosti na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o jeho dovolaní zo dňa 29. 4. 2008 proti rozsudku Krajského súdu v Žiline. Ak by totiž Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie zamietol (a Ústavný súd Slovenskej republiky by túto sťažnosť odmietol, alebo by konštatoval, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27.11.2009, sp. zn. 5 MCdo 6/2009 právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky porušené nebolo), s konečnou platnosťou by sa vyriešila otázka, či bola žaloba žalobcu opodstatnená. Pokiaľ by však Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline na základe dovolania sťažovateľa zo dňa 29. 4. 2008 zrušil, o trovách konania o mimoriadnom dovolaní by bolo možné spravodlivo rozhodnúť až v nadväznosti na nové rozhodnutie Okresného súdu Žilina a Krajského súdu v Žiline.“

Napokon sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že «podnet na podanie mimoriadneho dovolania podal vzhľadom na stav právnej neistoty vyvolaný (podľa názoru sťažovateľa) protiústavnou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veciach dovolaní podaných podľa § 238 ods. 3 O. s. p. Najvyšší súd Slovenskej republiky totiž v týchto veciach akceptuje obmedzenie práva priznaného vo výroku rozhodnutia odôvodnením rozhodnutia. Na podporu tohto tvrdenia sťažovateľ poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v zo dňa 18. 12. 2007, sp. zn. 4 Cdo 274/2006, v ktorom tento súd konštatoval, že v danom prípade je dovolanie prípustné podľa § 238 ods. 3 O. s. p., t. j. len preto, že jeho prípustnosť vyslovil vo svojom potvrdzujúcom rozsudku odvolací súd, ktorý zároveň v odôvodnení rozsudku vymedzil otázku po právnej stránke zásadného významu, za ktorú považoval otázku, aké účinky má zrušenie právoplatného rozhodnutia o udelení príklepu. To znamená, že dovolateľ bol oprávnený napadnúť

rozhodnutie odvolacieho súdu len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to iba v konkrétne vymedzenej otázke, pre ktorú bolo dovolanie pripustené. Dovolací súd preto skúmal v dovolacom konaní vecnú správnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu len vo vzťahu k tej otázke zásadného právneho významu, pre ktorú bolo pripustené dovolanie, a ostatnými dovolacími námietkami sa nezaoberal. (V tejto súvislosti sťažovateľ odporúča do pozornosti Ústavného súdu Slovenskej republiky náleží Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 20. 2. 1997, sp. zn. III ÚS 253/96, z ktorého je zrejmé, že takýto výklad príslušných ustanovení O. s. p. je neakceptovateľný.) Vzhľadom na túto (podľa názoru sťažovateľa) protiústavnú prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je (resp. bol) sťažovateľ vystavený neistote, či na základe jeho dovolania zo dňa 29. 4. 2008 bude Najvyšší súd Slovenskej republiky skúmať správnosť výkladu pojmu „ušlý zisk“ Krajským súdom v Žiline a Okresným súdom Žilina v ich rozsudkoch sp. zn. 5 Co 203/2006, resp. 12 C 235/03. Za rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky samozrejme nezodpovedá žalobca. Na druhej strane to však bol práve žalobca, ktorý podaním žaloby uviedol do pohybu celý procesný aparát, preto by mal znášať všetky náklady spojené s uplatňovaním neexistujúceho práva na náhradu škody...

Sťažovateľ je toho názoru, že rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. 11. 2009, sp. zn. 5MCdo 6 /2009 o trovách konania nie je v súlade s požiadavkou spravodlivosti rozhodnutia súdu (§ 1 O. s. p.). Nie je spravodlivé, aby mala fyzická osoba alebo právnická osoba brániaca sa proti neopodstatnenej žalobe, resp. voči uplatňovaniu práva v zjavne neprimeranom rozsahu škodu z obrany proti takejto žalobe, resp. voči uplatňovaniu práva v zjavne neprimeranom rozsahu využitím zákonných prostriedkov.»

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo Slovenskej republiky, za ktorú koná Ú. na súdnu a inú právnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. 11. 2009, sp. zn. 5 MCdo 6/2009 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. 11. 2009, sp. zn. 5 MCdo 6/2009 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. *Sťažovateľovi sa priznáva úhrada trov právneho zastúpenia, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet právneho zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*“

Podaním z 12. mája 2011 právny zástupca sťažovateľa vyčíslil trovy konania v sume 458,78 € za tri úkony právnej služby, pričom si ako platca dane z pridanej hodnoty uplatnil zvýšenie tejto sumy o príslušnú percentuálnu čiastku.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní rozhodol uznesením č. k. IV. ÚS 77/2010-13 z 18. februára 2010 o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval najvyšší súd, aby sa vyjadril k prijatej sťažnosti.

Najvyšší súd sa k sťažnosti sťažovateľa vyjadril prípisom z 9. apríla 2010 takto:

„Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vytyka Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, že svojím uznesením sp. zn. 5 MCdo 6/2009 z 27. novembra 2009 zasiahol do jeho práv garantovaných čl. 46 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky. Navrhol, aby Ústavný súd Slovenskej republiky toto rozhodnutie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ namieta, že Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý rozhodoval v napadnutom rozhodnutí ako dovolací súd porušil jeho právo na súdnu ochranu, tým že odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako neprípustné, napriek tomu, že pre takýto postup neboli splnené zákonné podmienky. Uviedol, že najvyšší súd k záveru o neprípustnosti mimoriadneho dovolania dospel iba na základe skutočnosti, že proti rozsudku Krajského súdu v Žiline bolo podané popri mimoriadnom dovolaní aj dovolanie, ktoré zrejme nebude odmietnuté pre neprípustnosť, pretože dovolací prieskum bol založený na základe pripustenia dovolania v zmysle § 238 ods. 3 O. s. p. Sťažovateľ v tejto súvislosti vyslovil obavu, že jeho ochranu proti rozhodnutiu, ktorým bol porušený zákon (keďže odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým bol sťažovateľ zaviazaný nahradiť škodu, hoci podmienky jeho zodpovednosti za škodu neboli splnené) nebude reálne

možné dosiahnuť inými prostriedkami, za predpokladu, že najvyšší súd bude preskúmavať rozhodnutie iba v medziach pripustenej dovolacej otázky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 5 MCdo 6/2009 z 27. novembra 2009 odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 18. októbra 2007, sp. zn. 5Co 203/2006, pretože ochranu práv a zákonom chránených záujmov sťažovateľa možno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. V danom prípade proti rozsudku odvolacieho súdu je prípustné dovolanie podľa § 238 ods. 3 O. s. p., ktoré žalovaný (sťažovateľ) aj podal a koná o ňom dovolací súd pod sp. zn. 2 Cdo 210/2008.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci dovolania sťažovateľa vedenej pod sp. zn. 2Cdo 210/2008 rozhodol 25. februára 2010 tak, že rozsudok Krajského súdu v Žiline z 18. októbra 2007, sp. zn. 5Co 203/2006, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému prístup k súdnej ochrane a k súdu ako k orgánu verejnej moci, ktorý vykonáva súdnu moc podľa čl. 142 ústavy. Základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru umožňuje každému, aby sa po splnení predpokladov ustanovených zákonom stal účastníkom súdneho konania. Ak fyzická osoba alebo právnická osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú. K odňatiu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (PL. ÚS 139/02, I. ÚS 22/03, I. ÚS 52/03).

Najvyšší súd Slovenskej republiky konajúc ako súd dovolací uskutočnil výklad ustanovení zákona o prípustnosti mimoriadneho dovolania ústavne konformným spôsobom a v súlade s doterajšou praxou. Pri skúmaní opodstatnenosti ústavnej sťažnosti nemožno opomenúť následné rozhodnutie odvolacieho súdu o dovolaní, ktorým bolo sťažovateľovi plne vyhovené, teda jeho právo na súdnu ochranu bolo plne rešpektované.

Z uvedených dôvodov navrhujem, aby ústavný súd sťažnosť zamietol; súčasne súhlasím s upustením od ústneho pojednávania, keďže od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. “

Na vyjadrenie najvyššieho súdu zareagoval sťažovateľ takto:

«V prvom rade je potrebné zdôrazniť, že sťažovateľom je „Slovenská republika“ a nie „Ú.“ ako sa uvádza v podaní NS SR. Rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. 11. 2009, sp. zn. 5 MCdo 6/2009 totiž neboli porušené práva „Ú.“, ale boli porušené práva „Slovenskej republiky“. Na rozdiel od „Slovenskej republiky“ vystupujúcej v občianskoprávných vzťahoch ako právnická osoba, „Ú.“ ani nie je (ako štátny orgán) oprávnený podať (vo vlastnom mene) sťažnosť proti porušeniu základných práv. Oprávnenie sťažovateľa (t. j. Slovenskej republiky) podať sťažnosť proti porušeniu základných práv je bližšie odôvodnené v samotnej sťažnosti.

Vo vzťahu k rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. 2. 2010, sp. zn. 2Cdo 210/2008, ktoré sa spomína v podaní NS SR, sťažovateľ poznamenáva, že do dnešného dňa (t. j. do 27. 4. 2010) mu toto rozhodnutie nebolo doručené (!).

Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že jeho rozhodnutím o dovolaní (t. j. rozhodnutím zo dňa 25. 2. 2010, sp. zn. 2Cdo 210/2008) bolo sťažovateľovi plne vyhovené. Keďže toto rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o dovolaní ešte nebolo sťažovateľovi doručené (!), tento môže vychádzať len z obsahu podania NS SR, podľa ktorého Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 18. 10. 2007, sp. zn. 5Co 203/2006 (ďalej len „rozsudok Krajského súdu v Žiline“). Ak teda bol na základe dovolania zrušený „len“ rozsudok Krajského súdu v Žiline, nemožno akceptovať vyjadrenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, že sťažovateľovi bolo v plnom rozsahu vyhovené rozhodnutím o dovolaní, pretože sťažovateľ sa dovolaním domáhal zrušenia tak rozsudku Krajského súdu v Žiline ako aj rozsudku Okresného súdu Žilina zo dňa 17. 2. 2006, sp. zn. 12C 235/2003 (ďalej len „rozsudok Okresného súdu Žilina“) v napadnutej časti. Aj generálny prokurátor sa mimoriadnym dovolaním domáhal zrušenia nielen rozsudku Krajského súdu v Žiline, ale aj rozsudku Okresného súdu Žilina. Rozhodnutím o dovolaní teda (zrejme) nebolo v plnom rozsahu vyhovené sťažovateľovi. Obava sťažovateľa, že jeho dovolaniu nebude v plnom rozsahu vyhovené sa teda ukázala byť dôvodná.

Sťažovateľ sa nestotožňuje ani s námietkou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, že výklad ustanovení zákona o prípustnosti mimoriadneho dovolania uskutočnil v súlade s doterajšou praxou. Sťažovateľ už v sťažnosti proti porušeniu základných práv poukázal

na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 7. 2008, sp. zn. 1 MCdo 10/2007, a na skutočnosť, že v právnej veci, v ktorej bol vydaný tento rozsudok, Najvyšší súd Slovenskej republiky neodmietol mimoriadne dovolanie, aj keď proti rozhodnutiu napadnutému mimoriadnym dovolaním bolo podané aj dovolanie. Sťažovateľ nemal žiadny dôvod predpokladať, že Najvyšší súd Slovenskej republiky sa od tohto (publikovaného) právneho názoru odchýli.

Podľa sťažovateľa bolo mimoriadne dovolanie nielen prípustné, ale aj dôvodné. V mimoriadnom dovolaní (a aj v podnete na podanie mimoriadneho dovolania) sa namieta - okrem iných - nesprávne právne posúdenie veci a to nesprávny výklad pojmu „ušlý zisk zo zmluvy o budúcej zmluve“. V tejto súvislosti považuje sťažovateľ za relevantné riešenie otázky výšky ušlého zisku zo zmluvy o budúcej zmluve Najvyšším súdom Českej republiky napr. v rozsudku (vydanom v právnej veci, v ktorej si žalobcovia uplatňovali právo na náhradu škody spôsobenej porušením záväzku žalovanej zo zmluvy o budúcej zmluve) zo dňa 18. 12. 2007, sp. zn. 25Cdo 1415/2006, ktorý konštatoval, že žalobcom mohol ujsť majetkový prínos v hodnote rozdielu medzi dohodnutou kúpnu cenou a hodnotou nehnuteľností, pretože tým, že nehnuteľnosti nenadobudli, nezväčšil sa ich majetkový stav, aj keď bolo možné dôvodne očakávať, že kúpou nehnuteľností k očakávanému majetkovému prírastku dôjde, a ďalej, že ušlý zisk môže predstavovať rozdiel medzi hodnotou veci a výhodnou kúpnu cenou. Ak teda Krajský súd v Žiline aj Okresný súd Žilina považovali za ušlý zisk žalobcu kúpnu cenu dohodnutú v zmluve o budúcej zmluve, potom je zrejmé, že vec nesprávne právne posúdili. Sťažovateľ zdôrazňuje, že § 243b ods. 3 O. s. p. (ktoré ustanovenie sa primerane vzťahuje na konanie o mimoriadnom dovolaní) nedáva Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako dovolaciemu súdu priestor na zváženie, či zruší aj rozhodnutie súdu prvého stupňa. Ak teda Najvyšší súd Slovenskej republiky nezrušil rozsudok Okresného súdu Žilina, hoci tak ako rozsudok Krajského súdu v Žiline spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci, právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu bolo porušené. Sťažovateľ poznamenáva, že zrušenie rozsudku odvolacieho súdu ako aj rozsudku súdu prvého stupňa predstavuje úplne inú procesnú situáciu ako „len“ zrušenie rozsudku odvolacieho súdu (napr. čo do možnosti navrhovať dôkazy alebo čo sa týka možnosti podania opravných prostriedkov).

Vychádzajúc zo zrušenia rozsudku Krajského súdu v Žiline sa javí dôvodnou námietať porušenie práva sťažovateľa na súdnu ochranu rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. 11. 2009, sp. zn. 5 MCdo 6/2009 o trovách konania, pretože obrana proti rozsudku Krajského súdu v Žiline bola dôvodná. Sťažovateľ je naďalej toho názoru, že o trovách konania o mimoriadnom dovolaní je možné spravodlivo rozhodnúť, až keď sa s konečnou platnosťou rozhodne, či bola žaloba dôvodná.

Z vyššie uvedených dôvodov sa sťažovateľ aj po oboznámení sa s podaním NS SR pridržiava petitu sťažnosti proti porušeniu základných práv.»

Dňa 19. júla 2010 bolo ústavnému súdu doručené podanie M. N., Česká republika, zastúpeného advokátkou JUDr. T. P., Ž., v ktorom oznámil, že má právny záujem na výsledku konania vedeného na ústavnom súde pod sp. zn. IV. ÚS 77/2010, pretože bol účastníkom dovolacieho konania vedeného najvyšším súdom pod sp. zn. 5 MCdo 6/2009.

M. N. k sťažnosti a vyjadreniam najvyššieho súdu a sťažovateľa zaujal zároveň toto stanovisko:

«Dňa 15. 07. 2010 bolo na poštovú prepravu odovzdané podanie klienta pána M. N. s prílohou, v ktorom žiada o doručenie rovnopisu sťažnosti a ďalších listín k veci sa vzťahujúcich. Podľa poznatku klienta sa v označenej veci koná proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci, v ktorej bol účastníkom konania aj M. N.

Nie je sporným, že rozhodnutím Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) môže byť na svojich právach dotknutý aj M. N.

K dnešnému dňu ústavný súd nereagoval na podanie z 15. 07. 2010.

V náleze č. k. II. ÚS 379/2009-126 z 19. 10. 2010 ústavný súd povedal: „... súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nielen právo každého domáhať sa svojho práva na súde alebo na inom orgáne Slovenskej republiky, ale aj právo byť účastníkom konania, v ktorom sa rozhoduje o jeho právach a povinnostiach. Z toho vyplýva, že každý má právo byť účastníkom konania, v ktorom sa rozhoduje o jeho právach a povinnostiach, lebo ináč v ňom nemôže chrániť svoje práva a právom chránené záujmy. Inak povedané, domáhať sa jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú ochranu možno len v medziach príslušných zákonov, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť

výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných predpisov v súlade sústavou a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách vrátane dohovoru prednosť pred zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah základných práv a slobôd (I. ÚS 5/02)“.

Z vysloveného záveru ústavného súdu vyplýva, že hoci M. N. nie je podľa zákona o ústavnom súde účastníkom konania podľa čl. 127 ústavy, prednostným aplikovaním čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom podľa čl. 154c Ústavy Slovenskej republiky je podstatné zabezpečiť, aby jeho základné právo nebolo porušené. Inak môže dôjsť k zrušeniu rozhodnutia najvyššieho súdu bez toho, aby o tom M. N. vôbec vedel, resp. aby sa k tomu mohol vôbec vyjadriť.»

Na výzvu ústavného súdu predložila právna zástupkyňa M. N. (žalobcu v konaniach pred okresným súdom a krajským súdom) 11. februára 2011 ústavnému súdu kópiu rovnopisu rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 5 MCdo 6/2009 z 27. novembra 2009 (nadobudlo právoplatnosť 7. decembra 2009) a sp. zn. 2 Cdo 210/2008 z 25. februára 2010.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd zaslal právnej zástupkyňi M. N. 31. mája 2011 na vyjadrenie sťažnosť sťažovateľa zo 4. februára 2010, uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 77/2010-13 z 18. februára 2010, vyjadrenie najvyššieho súdu č. k. KP 4/2010-18 z 9. apríla 2010 a vyjadrenie sťažovateľa z 27. apríla 2010 s tým, aby sa k nemu v lehote 15 dní od doručenia vyjadrila.

Právna zástupkyňa M. N. doručila ústavnému súdu 23. júna 2011 vyjadrenie k sťažnosti, v ktorom uvádza:

«Sťažnosťou napadnuté rozhodnutie je v súlade s judikatúrou ústavného súdu a nie je ani náznakom odmietnutia práva na prístup sťažovateľky k súdnej ochrane.

Podľa názoru žalobcu skutočným dôvodom ústavnej sťažnosti je rozhodnutie o trovách konania, ktoré, ale nevykazuje žiadne znaky arbitrárnosti a svojvôle. Žalobca len využil ústavou dané právo na právnu pomoc a vzhľadom na rozhodnutie o mimoriadnom dovolaní mu trovy konania právom patria. Nie je daný žiadny zákonný dôvod, aby znášal

náklady na právnu pomoc v konaní, ktoré bolo úplne nadbytočné, tak zo strany subjektu, ktorý podal podnet na mimoriadne dovolanie, ako i zo strany samotného generálneho prokurátora (resp. jeho námestníka, ktorý mimoriadne dovolanie podpísal).

Samotný žalobca vníma mimoriadne dovolanie podané v čase, keď sám účastník konania podal dovolanie, ktoré je zo zákona prípustné, ako demonštráciu prostriedku, ktorým disponuje štát v konaní žalobcu o vlastný majetok.

3. Podľa sťažnosti z 29. 01. 2010 je za sťažovateľa označený subjekt: „Slovenská republika, za ktorú koná Ú.“.

Rovnako je označený aj subjekt v petite sťažnosti, ktorého základne právo malo byť sporný rozhodnutím porušené.

Ústavný súd v uznesení č. k. IV. ÚS 77/2010-13 z 18. 02. 2010 označuje za sťažovateľa Ú. Z označeného uznesenia ústavného súdu nie je možné zistiť z akého dôvodu označil za sťažovateľa iný subjekt ako je označený v samotnej sťažnosti. V tejto časti ústavný súd svoje rozhodnutie vôbec neodôvodnil.

Vo vyjadrení z 27. 04. 2010 je za sťažovateľa znova označený subjekt: „Slovenská republika, za ktorú koná Ú.“.

Vo vyjadrení sťažovateľka doslova uvádza: „V prvom rade je potrebné zdôrazniť, že sťažovateľom je „Slovenská republika“ a nie „Ú.“ ako sa uvádza v podaní NS SR. Rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. 11. 2009, sp. zn. 5 MCdo/6/2009 totiž neboli porušené práva „Ú.“, ale boli porušené práva „Slovenskej republiky“. Na rozdiel od „Slovenskej republiky“ vystupujúcej v občianskoprávných vzťahoch ako právnická osoba, „Ú.“ ani nie je (ako štátny orgán) oprávnený podať (vo vlastnom mene) sťažnosť proti porušeniu základných práv. Oprávnenie sťažovateľa (t. j. Slovenskej republiky) podať sťažnosť proti porušeniu základných práv je bližšie odôvodnené v samotnej sťažnosti.

Samotná sťažovateľka teda spochybňuje uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 77/2010-13 z 18. 02. 2010, ktoré za sťažovateľa označuje iný subjekt.

Žalobca poznamenáva, že podľa § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. štát zodpovedá za škodu spôsobenú ...nesprávnym úradným postupom ...

Z označeného zákonného ustanovenia vyplýva pasívna vecná hmotnoprávna legitímácia štátu pre konanie pred súdom a nie orgánu vystupujúceho jeho menom (§ 25

zákona č. 58/1969 Zb.). Z toho potom vyplýva, že právo na súdnu ochranu má subjekt, ktorému toto právo vyplýva z jeho hmotnoprávneho postavenia ako účastníka konania.

4. Žalobca na záver len poznamenáva, že k dnešnému dňu nemôže predmet svojho vlastníctva užívať a nemá z neho žiaden úžitok ani po desaťročiach. Všeobecné súdy a Správa katastra nerešpektujú právny názor vyslovený Najvyšším súdom SR v rozhodnutí z 25. 02. 2010 sp. zn. 2Cdo/210/2008 ako i právny názor Ú. o jeho vlastníckom práve. Správa katastra odmieta vykonať záznam vlastníckeho práva do operátu katastra, odmieta povoliť vklad vlastníctva na základe kúpnej zmluvy, všeobecné súdy odmietajú autoritatívnym výrokom určiť vlastníctvo a zosúladiť tak stav právny so stavom v katastri nehnuteľností. Tvrdenia, že žalobcovi nevznikla škoda z titulu ušlého zisku nemajú oporu v aktuálnom reálnom stave, v ktorom sa nachádza snaha 74 - ročného žalobcu o úžitok zo svojho majetku.

5. Žalobca uplatňuje trovy konania pred ústavným súdom nasledovne:

- §11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a/, § 18 ods. 3 vyhl. MS SR č. 655/2004 Z. z.

120,23,- EUR + 7,21,- EUR (režijný paušál) + 20% DPH 152,93,- EUR
(prevzatie a príprava - rok 2010)

- §11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. b/, § 18 ods. 3 vyhl. MS SR č. 655/2004 Z. z.

123,50,- EUR + 7,41,- EUR (režijný paušál) + 20%..... 157,09,-

EUR

(písomné podanie - 20.06.2011).»

Právna zástupkyňa M. N. argumentuje vo svojom vyjadrení aj uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 391/09-11 z 26. novembra 2009, ktorým ústavný súd už v rovnakej veci rozhodol.

Z prípisu súdneho exekútora JUDr. J. K., Ž., ústavný súd zistil, že uznesením Okresného súdu Bratislava II č. k. 55 Er/181/2010-26, EX 376/2010 z 28. júna 2010 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 20 CoE/498/2010-34 z 11. novembra 2010 bol povolený odklad exekúcie do rozhodnutia ústavného súdu v konaní sp. zn. IV. ÚS 77/2010.

Ústavný súd za účelom svojej informovanosti vo veci sťažovateľa preskúmal aj spis okresného súdu sp. zn. 12 C 235/2003, z ktorého zistil nasledujúce skutočnosti:

V dedičskom konaní po neb. L. N. okresný súd vydal dve opravné uznesenia, a to č. k. NcG 131/02-10 z 12. augusta 2002, ktoré nadobudlo právoplatnosť 4. septembra 2002, a sp. zn. D 538/58 z 30. augusta 2006, ktoré nadobudlo právoplatnosť 19. októbra 2006, a obidve sa týkali opravy výroku uznesenia bývalého Štátneho notárstva v Ž. č. k. D 538/58-14 z 24. apríla 1959, a to zápisov vyznačených v poz. knihe katastrálneho územia B.

V uvedenom spise okresného súdu je založené aj rozhodnutie Správy katastra (ďalej len „správa katastra“) č. V-23660/10 z 8. októbra 2010 o návrhu vkladu vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi účastníkmi konania, a to M. N., Maďarská republika (ako predávajúcim), a JUDr. K. M., rod. P., a Mgr. K. P., (ako kupujúcimi), týkajúce sa nehnuteľnosti nachádzajúcich sa v katastrálnom území B., ktorým Okresný súd Bratislava II prerušil konanie o návrhu na vklad vlastníckeho práva z dôvodu nedostatkov v identifikácii pozemkov, a to až do právoplatného rozhodnutia súdu o určení vlastníckeho práva k pozemkom, ktoré sú predmetom kúpnej zmluvy.

Zo spisu ďalej vyplýva, že Okresný súd Bratislava II uznesením č. k. 7 C/163/2008-388 zo 6. decembra 2010 zamietol návrh M. N., Maďarská republika, proti odporcovi D., B., na určenie vlastníctva k nehnuteľnosti vzhľadom na to, že nemožno jednoznačne na základe predložených listinných dôkazov identifikovať vlastníctvo, resp. spoluvlastníctvo k nehnuteľnosti, ktoré je predmetom už uvedenej kúpnej zmluvy.

V súvislosti s podaním návrhu M. N. ako žalobcu v namietanom konaní pred všeobecnými súdmi na náhradu škody v sume 38 500 000 Sk proti žalovanej Slovenskej republike, a to 1. zastúpenej M., 2. zastúpenej Ú., doručeného okresnému súdu sa v spise sp. zn. 12 C 235/03 nachádza aj informácia predsedu okresného súdu z 12. decembra 2003 adresovaná všetkým jeho zamestnancom, v ktorej uvádza, že 23. júna 2003 bol podaný návrh vo veci sp. zn. 27 C 135/03 na náhradu škody v sume 19 210 000 Sk proti Slovenskej republike, M., a ten istý navrhovateľ podal 27. augusta 2003 žalobu o 38 500 000 Sk opäť proti tomu istému žalovanému a aj proti Ú. s tým, že táto žaloba bola podaná v rovnakom

znení desaťkrát, žalobca nebol v konaní zastúpený právnym zástupcom, nepodával ju žalobca osobne, ale iná osoba, ktorá uvádzala, že bola len poverená doručiť podanie do podateľne, pričom tieto žaloby podala krátko pred 15.00 h. V niektorých veciach boli následne konania zastavené a v niektorých bola žaloba zobratá späť, až na jedno, práve konanie vedené vo veci sp. zn. „12 C“ nebolo zastavené pre litispendenciu ani návrh nebol zobratý späť.

Súčasťou spisu bol aj návrh právnej zástupkyne M. N. z 15. marca 2011, aby konajúci súd pripustil vstup obchodnej spoločnosti I., s. r. o., B., do konania v procesnom postavení žalobkyne, a to z toho dôvodu, že žalobca M. N. jej postúpil svoju pohľadávku proti žalovanej Slovenskej republike.

Sťažovateľ vo svojom vyjadrení krajskému súdu 30. mája 2011 k návrhu na vstup obchodnej spoločnosti I., s. r. o., do konania vyjadril svoju pochybnosť o možnosti realizácie tohto návrhu, keďže má vedomosť o tom, že spoločnosť S. listom z mája, resp. júna 2008 požiadala M. o úhradu pohľadávky v sume 35 993 992 Sk v zmysle rozsudku krajského súdu sp. zn. 5 Co/203/2006 z 18. októbra 2007 poukazujúc na uznesenie Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 39 Er/1045/2008 z 8. decembra 2008 (právoplatné 23. decembra 2008), v ktorom sú uvedené pochybnosti Okresného súdu Bratislava II o tom, či žalobca (M. N.) 25. júna 2008 skutočne disponoval aktívnou legitimáciou pri postúpení pohľadávky z exekučného titulu na spoločnosť I., s. r. o., a na uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 18 CoE 258/2010 z 26. januára 2011, keď Krajský súd v Bratislave považoval za zrejmé, že žalobca opakovane pred podaním návrhu na začatie exekúcie, ako aj následne po podaní návrhu na začatie exekúcie z toho istého exekučného titulu uzatváral zmluvy o postúpení pohľadávky.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúvané (IV. ÚS 303/04).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne pripomína, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 1/03, I. ÚS 226/03).

V súvislosti so svojím ústavným postavením ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre tiež zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách.

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotných rozhodnutiach došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného

súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, I. ÚS 37/95, II. ÚS 21/96, II. ÚS 58/98, I. ÚS 4/00, I. ÚS 5/00, I. ÚS 13/00, II. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, porušenie ktorého sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Táto povinnosť všeobecných súdov vzhľadom na ich postavenie ako primárnych ochrancov ústavnosti a vzhľadom na povinnosť Slovenskej republiky rešpektovať medzinárodné záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o ochrane ľudských práv a základných slobôd (pozri napr. III. ÚS 79/02) zahŕňa zároveň požiadavku rešpektovania procesných garancií spravodlivého súdneho konania vyplývajúcich z čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnym ústavným východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov verejnej moci Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj východiskom ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50). Zároveň podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o tejto ochrane ustanoví zákon, resp. v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy je možné domáhať sa práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (mutatis mutandis I. ÚS 56/01, I. ÚS 1/03, I. ÚS 226/03).

Základné právo vyjadrené v čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje každému právo na prístup k súdu a právo na určitú kvalitu súdneho konania pred nezávislým a nestranným súdom, inak povedané, právo na spravodlivý proces (napr. IV. ÚS 233/04, IV. ÚS 95/07). Ústavný súd ale zároveň zdôrazňuje, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nemožno interpretovať ako právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Neúspech v súdnom konaní nemožno automaticky považovať za porušenie základného práva.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napríklad IV. ÚS 77/02) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal taký výklad dotknutej právnej normy, ktorý je v súlade s ústavou, čo je základným predpokladom na ústavne konformnú aplikáciu tejto právnej normy na zistený skutkový stav veci.

Reálne uplatnenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy predpokladá, že účastníkovi súdneho alebo iného právom upraveného konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie zákonných ustanovení príslušných procesných predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. m. m. II. ÚS 63/06). Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Podľa právneho názoru ústavného súdu ústavne súladný výklad zákonov týkajúcich sa rozhodovacej činnosti súdov a iných orgánov verejnej moci Slovenskej republiky predstavuje neoddeliteľnú súčasť ich rozhodovacej činnosti a ako taký jediný zodpovedá základnému právu každého na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ústavy (I. ÚS 24/00, III. ÚS 119/03).

K porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by došlo predovšetkým vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98), ale tiež v prípade, ak by rozhodnutie všeobecného súdu bolo arbitrárne, a teda prejavom zjavnej svojvôle pri výklade a aplikácii právnej normy, ak by výrok rozhodnutia nebol v súlade s priebehom konania alebo ak by rozhodnutie nebolo dostatočne odôvodnené. Pokiaľ výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 67/06).

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj právo účastníka konania na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktorého rámec ustanovuje § 157 ods. 2 OSP. Odôvodnenie rozhodnutí umožňuje účastníkom konania posúdiť, ako všeobecný súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné procesné a hmotnoprávne predpisy a akými úvahami sa riadil pri svojom rozhodovaní o veci samej. Podľa judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 209/04) je súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Pritom všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia (m. m. napr. IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy konštantne zdôrazňuje, že toto právo zahŕňa aj právo na odôvodnenie rozhodnutia, poukazujúc pritom aj na judikatúru ESĽP, podľa ktorej „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad.“ (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997, m. m. pozri tiež rozsudok vo veci

Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, *Annuaire*, č. 303-B). Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov preto tvorí súčasť spravodlivého súdneho procesu a zodpovedá základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takehoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd. Existencia takýchto konaní však nevyčerpáva ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom vytvorených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takehoto postupu orgánu verejnej moci. Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ako aj ničím nepodložená možnosť úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú vymedzené zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu, prijať rozhodnutie (II. ÚS 9/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, III. ÚS 300/06).

Objektívny postup orgánu verejnej moci sa musí prejavit' jednak vo využití všetkých dostupných a pritom legálnych zdrojov zisťovania skutkového základu na rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto rozhodnutie obsahuje (musí obsahovať) aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich uplatnenia v súlade s procesnými predpismi.

Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní v napadnutej veci aj najvyšší súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či ich

skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná.

Ústavný súd pred preskúmaním jednotlivých námietok sťažovateľa proti označenému uzneseniu najvyššieho súdu považoval za potrebné poukázať na svoje ústavné postavenie pri preskúmaní rozhodnutí všeobecných súdov, ako aj na svoju doterajšiu judikatúru k čl. 46 ods. 1 ústavy aplikovateľnú vzhľadom na obsah námietok sťažovateľa aj na rozhodovanie o tejto sťažnosti.

A.

1. V prvom rade považoval ústavný súd za potrebné vyjadriť sa k otázke postavenia Slovenskej republiky ako účastníčky konania pred ústavným súdom. Úrad v sťažnosti uviedol, že sťažnosť podáva v zastúpení Slovenskej republiky, tvrdiac, že štátny orgán nemôže byť subjektom, ktorého základné práva by mohli byť porušené. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie poukázal na to, že ústavný súd prijal na ďalšie konanie „len“ sťažnosť úradu, a nie Slovenskej republiky. Na túto skutočnosť poukázal aj najvyšší súd, ako aj M. N. vo svojich vyjadreniach.

Predmetom namietaného konania pred všeobecnými súdmi bolo rozhodovanie o náhrade škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“).

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. štát zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré v občianskom súdnom konaní a v konaní pred štátnym notárstvom, v správnom konaní, ako aj v konaní pred miestnym ľudovým súdom, a ďalej v trestnom konaní, pokiaľ nejde o rozhodnutie o väzbe alebo treste, vydal štátny orgán alebo orgán štátnej organizácie (ďalej len „štátny orgán“). Štát zodpovedá taktiež za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu spoločenskej organizácie vydaným pri plnení úloh štátneho orgánu, ktoré na túto organizáciu prešli.

Podľa § 12 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. ak štát nahradil podľa ustanovení tohto zákona škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, má právo požadovať úhradu od štátneho orgánu, ktorý nezákonné rozhodnutie vydal, ak má spôsobilosť mať práva a povinnosti.

Zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov taktiež ustanovuje zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci [§ 1 písm. a)].

Ústavný súd považuje za potrebné v tejto súvislosti uviesť, že podľa čl. 127 ústavy rozhoduje o porušení základných práv a slobôd právnických a fyzických osôb. Takouto právnickou osobou v konaní pred ústavným súdom nemôže byť Slovenská republika, ale len jej orgány, t. j. štátne orgány. Tieto môžu byť účastníkmi konania v konaní pred ústavným súdom v rozsahu korešpondujúcom rozsahu a druhu ich právomoci a v rozsahu práv a povinností, ktorými ako právnické osoby disponujú.

Úrad bol účastníkom napadnutého súdneho konania práve v súvislosti s výkonom svojich právomocí, ktoré mu boli zverené, a jeho rozhodnutím malo dôjsť ku vzniku škody M. N., ktorej náhradu si uplatňuje v označených súdnych konaniach podľa zákona č. 58/1969 Zb. Vzhľadom na uvedené v konaní o namietanom porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy pred ústavným súdom je účastníkom konania sťažovateľ (úrad), a nie Slovenská republika. Takýto postup je v súlade aj s doterajšou judikatúrou ústavného súdu (I. ÚS 146/09, II. ÚS 182/2010, IV. ÚS 60/2010).

2. M. N. prostredníctvom svojej právnej zástupkyne vzniesol voči ústavnému súdu požiadavku, aby mu ústavný súd poskytol možnosť vyjadriť sa k sťažnosti a k stanovisku najvyššieho súdu, keďže ako účastník konania, v ktorom bolo napadnuté uznesenie najvyššieho súdu vydané, má opodstatnený právny záujem na výsledku tohto konania, pretože jeho práva ním môžu byť dotknuté, pričom túto požiadavku odôvodnil takto:

«V náleze č. k. II. ÚS 379/2009-126 z 19. 10. 2010 ústavný súd povedal: „... súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nielen právo každého domáhať sa

svojho práva na súde alebo na inom orgáne Slovenskej republiky, ale aj právo byť účastníkom konania, v ktorom sa rozhoduje o jeho právach a povinnostiach. Z toho vyplýva, že každý má právo byť účastníkom konania, v ktorom sa rozhoduje o jeho právach a povinnostiach, lebo ináč v ňom nemôže chrániť svoje práva a právom chránené záujmy. Inak povedané, domáhať sa jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú ochranu možno len v medziach príslušných zákonov, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných predpisov v súlade sústavou a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách vrátane dohovoru prednosť pred zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah základných práv a slobôd (I. ÚS 5/02)“.

Z vysloveného záveru ústavného súdu vyplýva, že hoci M. N. nie je podľa zákona o ústavnom súde účastníkom konania podľa čl. 127 ústavy, prednostným aplikovaním čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom podľa čl. 154c Ústavy Slovenskej republiky je podstatné zabezpečiť, aby jeho základné právo nebolo porušené. Inak môže dôjsť k zrušeniu rozhodnutia najvyššieho súdu bez toho, aby o tom M. N. vôbec vedel, resp. aby sa k tomu mohol vôbec vyjadriť.»

Ústavný súd akceptoval požiadavku M. N., poskytol mu možnosť vyjadriť sa k relevantným otázkam, sťažnosti a vyjadreniam účastníkov konania v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 91/08), v zmysle ktorej ho v danej veci považuje za dotknutú osobu v tomto konaní.

Keďže zo zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nevyplýva, že by M. N. bolo možné priznať postavenie vedľajšieho účastníka konania (inštitút vedľajšieho účastníka konania je explicitne ustanovený podľa zákona o ústavnom súde len v konaní o súlade právnych predpisov), ústavný súd umožňuje fyzickým osobám a právnickým osobám, ktoré môžu byť rozhodnutím ústavného súdu dotknuté týmto spôsobom, zúčastňovať sa na konaní o sťažnosti, ktoré má pre nich právny význam.

B.

Podstatou sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 MCdo 6/2009 z 27. novembra 2009, ktorým najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako neprípustné, pretože ochranu svojich práv mohol sťažovateľ dosiahnuť inými prostriedkami, čo aj využil; poukázal pritom aj na judikatúru najvyššieho súdu.

Pri svojom rozhodovaní o sťažnosti ústavný súd považoval za relevantné posúdiť

1. vzťah dovolania podaného podľa § 239 ods. 2 písm. a) OSP a mimoriadneho dovolania v občianskom súdnom konaní,
2. dátum rozhodovania najvyššieho súdu o dovolaní a o mimoriadnom dovolaní,
3. obsah dovolania a obsah mimoriadneho dovolania.

1. Ku vzťahu dovolania a mimoriadneho dovolania ústavný súd uvádza:

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý je v dispozičnej sfére účastníka konania, t. j. v danom prípade sťažovateľa, na ktorý sa vzťahuje § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde a ktorý aj sťažovateľ využil. Za špecifikum dovolania podaného podľa § 239 ods. 2 písm. a) OSP treba považovať skutočnosť, že ho možno podať len na základe uznesenia odvolacieho súdu nad rámec explicitne ustanovených dôvodov v Občianskom súdnom poriadku, a to vtedy, ak ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Za také možno považovať také rozhodnutia, ktorými súdna prax rieši prípad, na ktorý nemožno aplikovať predošlú judikatúru, alebo judikatúra v danej právnej otázke je nejednotná a chýba zjednotenie judikatúry jednak najvyšším súdom, alebo ide o interpretáciu a aplikáciu nového právneho predpisu.

Mimoriadne dovolanie je taktiež mimoriadny opravný prostriedok, ktorý je však v dispozičnej sfére generálneho prokurátora, aj keď podnet na jeho podanie môže podať účastník konania alebo osoba dotknutá rozhodnutím súdu, alebo osoba poškodená rozhodnutím súdu (§ 243e OSP), t. j. nejde o bezprostredný, t. j. účinný právny prostriedok

v rukách účastníka konania. Za špecifikum mimoriadneho dovolania možno považovať to, že generálny prokurátor môže napadnúť mimoriadnym dovolaním rozsudky všetkých stupňov súdov, okrem rozsudkov o dovolaní a o mimoriadnom dovolaní, uznesenia s výnimkou uznesení o vedení konania, platobné rozkazy, rozkazy na plnenie, zmenkové platobné rozkazy, šekové platobné rozkazy. V danom prípade podnet na podanie mimoriadneho dovolania, ktorému generálny prokurátor aj vyhovel, podal sťažovateľ ako žalovaný (úrad) v označených konaniach pred všeobecnými súdmi.

Relevantnou otázkou, ku ktorej ústavný súd musel zaujať stanovisko, bola otázka, či vzťah dovolania podaného podľa § 239 ods. 2 písm. a) OSP a mimoriadneho dovolania sa spravuje princípom subsidiarity. Vzhľadom na rozdiel medzi aktívne procesne legitimovanými subjektmi na podanie dovolania a na podanie mimoriadneho dovolania a špecifiká ich podávania podľa názoru ústavného súdu medzi týmito mimoriadnymi opravnými prostriedkami vzťah subsidiarity nie je a v nadväznosti na to neexistuje ani podmienka prioritného využitia dovolania pred podaním mimoriadneho dovolania, aj keď v danom prípade sťažovateľ pri podávaní dovolania takúto postupnosť zachoval.

2. K časovému vzťahu podania dovolania a mimoriadneho dovolania a rozhodnutia o nich ústavný súd uvádza:

Podanie dovolania v danej veci síce časovo predchádzalo podaniu mimoriadneho dovolania, avšak rozhodnutiu o dovolaní časovo predchádzalo rozhodnutie o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora. V čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu najvyšší súd už rozhodol o mimoriadnom dovolaní jeho zamietnutím (uznesením z 27. novembra 2009) a bezprostredne po prijatí sťažnosti (podanej z dôvodu zamietnutia mimoriadneho dovolania) na ďalšie konanie (18. februára 2010) najvyšší súd rozhodol aj o dovolaní (uznesením z 25. februára 2010) tak, že rozsudok krajského súdu sp. zn. 5 Co 203/2006 z 18. októbra 2007 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Čas rozhodovania najvyššieho súdu o dovolaní a mimoriadnom dovolaní a čas rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti patril ku skutočnostiam, ktoré ústavný súd pri svojom rozhodovaní zohľadnil.

3. K obsahovej stránke a v nadväznosti na to k obsahovému (vecnému) vzťahu dovolania a mimoriadneho dovolania ústavný súd uvádza:

Za relevantnú skutočnosť pre určenie vecného vzťahu konania o dovolaní a konania o mimoriadnom dovolaní ústavný súd považoval východisko porovnania dôvodov obsiahnutých tak v dovolaní, ako aj v mimoriadnom dovolaní. Z hľadiska zákonom (Občiansky súdny poriadok) ustanovených dôvodov na podanie obidvoch mimoriadnych opravných prostriedkov sťažovateľ aj generálny prokurátor uviedli, že ide o

- vadu konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- nesprávne právne posúdenie veci ako základ pre rozhodnutie príslušného súdu.

Sťažovateľ dôvody na podanie dovolania podľa § 241 ods. 2 písm. b) a c) OSP formuloval takto:

«Podľa § 9 ods. 1 v spojitosti s § 25 ods. 2 zákona č. 58/1969 Zb... možno určiť len ústredný orgán, ktorý vystupuje v mene štátu v právnych vzťahoch týkajúcich sa škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a to určením odvetvia štátnej správy, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie. ...

... zákon č. 58/1969 Zb. podľa nášho názoru nesplnomocnil žiadny subjekt, aby v jeho mene konal v právnych vzťahoch týkajúcich sa náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, resp. takýto subjekt podľa zákona č. 58/1969 Zb. nie je možné určiť. Žiadny subjekt podľa nášho názoru nie je oprávnený v mene štátu nahradiť škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, keďže žiadny subjekt nemá oprávnenie vystupovať v mene štátu v právnych vzťahoch týkajúcich sa náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom. Vzhľadom na uvedené nemožno škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom podľa nášho názoru nahradiť. ...

Odvolací súd neobjasnil v odôvodnení rozsudku, z ktorého ustanovenia zákona č. 58/1969 Zb. vyplýva možnosť nahradiť škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom a či existuje štátny orgán, ktorý by bol oprávnený konať v mene štátu v právnych vzťahoch upravených i v zákone č. 58/1969 Zb., ktoré vznikli z nesprávneho úradného postupu a teda či existuje štátny orgán oprávnený vykonať úkon smerujúci, k náhrade škody. Pokiaľ takýto orgán neexistuje, resp. ho nemožno určiť zákon č. 58/1969 Zb. nepripúšťa náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom. Pokiaľ by sa mal takýto orgán určiť na základe

analógie, mal odvolací súd objasniť, či nie je v rozpore s čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, ak štátny orgán koná, resp. má konať na základe analógie.

Rozhodnutie teda spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.).

V odôvodnení cit. rozsudku odvolací súd uviedol, že „navrhovateľovi bola spôsobená škoda vo forme ušlého zisku v zmysle § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka a podstatou ušlého zisku je ujma vyjadriteľná v peniazoch.“ Ďalej odvolací súd uviedol, že „ušlým ziskom navrhovateľa je nevyplatená kúpna cena.“ ... Podľa nášho názoru pokiaľ ide o otázku existencie škody vo forme ušlého zisku a jej výšky, odvolací súd nesprávne vyložil pojem „ušlý zisk“. Ušlý zisk sa obvykle vymedzuje ako ujma vyjadriteľná v peniazoch spočívajúca v tom, že poškodený v dôsledku škodnej udalosti nedosiahne rozmnoženie majetkových hodnôt, ktoré sa dalo očakávať pri pravidelnom chode vecí, t.j. keby nebolo došlo k vzniku škody, resp. k udalosti, z ktorej škoda vznikla. ... Kúpnu cenu dojednanú v kúpnej zmluve alebo v zmluve o uzatvorení budúcej kúpnej zmluvy možno považovať za ušlý zisk, len ak všeobecná hodnota predmetu kúpy určená napr. znaleckým posudkom je 0,-Sk. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu, ani z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva, že okresný súd alebo odvolací súd zisťovali všeobecnú hodnotu nehnuteľnosti. V tejto súvislosti by sme chceli poukázať na ustanovenie § 120 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. V danom prípade bolo potrebné zistiť všeobecnú hodnotu predmetu kúpy, aby bolo možné rozhodnúť, či navrhovateľovi vznikla škoda a teda, či je splnená jedna z podmienok vzniku zodpovednosti za škodu. Vykonanie dôkazu bolo teda nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Podľa § 213 ods. 3 O. s. p. odvolací súd môže doplniť dokazovanie aj vykonaním ďalších dôkazov, ktoré nenavrhl účastníci konania, za podmienok uvedených v § 120 ods. 1 tretej vete alebo pri zisťovaní väd konania podľa § 212 ods. 3 O. s. p. ...

Pokiaľ teda odvolací súd mal za to, že ušlým ziskom je kúpna cena dojednaná v zmluve o uzatvorení budúcej kúpnej zmluvy bez odpočítania všeobecnej hodnoty predmetu kúpy od uvedenej kúpnej ceny, rozhodnutie odvolacieho súdu podľa nášho názoru spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.) - odvolací súd nesprávne vyložil pojem „ušlý zisk“.

V tejto súvislosti za otázku po právnej stránke zásadného významu možno považovať otázku, či je možné považovať za ušlý zisk z kúpnej zmluvy alebo zmluvy o uzatvorení budúcej kúpnej zmluvy kúpnu cenu dojednanú v kúpnej zmluve alebo v zmluve o uzatvorení budúcej kúpnej zmluvy bez odpočítania všeobecnej hodnoty predmetu kúpy, určenej napr. znaleckým posudkom od uvedenej kúpnej ceny. ...

V tejto súvislosti za otázku po právnej stránke zásadného významu zrejme možno považovať aj otázku, či predávajúcemu z kúpnej zmluvy alebo budúcemu predávajúcemu zo zmluvy o uzatvorení budúcej kúpnej zmluvy vznikla škoda vo forme ušlého zisku, neuzatvorením kúpnej zmluvy alebo zmluvy o uzatvorení budúcej kúpnej zmluvy, ak je predávajúci alebo budúci predávajúci aj naďalej vlastníkom predmetu kúpy v situácii, kedy nemožno objektívne vylúčiť, že predávajúci alebo budúci predávajúci v budúcnosti predá predmet kúpy za pre seba aspoň tak výhodných alebo výhodnejších podmienok, aké boli dojednané v kúpnej zmluve alebo v zmluve o uzatvorení budúcej kúpnej zmluvy, k uzatvoreniu ktorej nedošlo. ...

Dňa 1. 4. 1964 nadobudol účinnosť zákon č. 22/1964 Zb., podľa ktorého zápisy do evidencie nehnuteľností mali evidenčné účinky.

Vzhľadom na vyššie uvedené je nesprávne konštatovanie krajského súdu, že navrhovateľ nemôže užívať svoj majetok. Navrhovateľ nadobudol právo k nehnuteľnosti dedením a teda k tomu, aby mohol realizovať svoje právo k nehnuteľnosti jej užívaním nie je potrebný zápis do katastra nehnuteľností.

Súd teda nesprávne vyložil príslušné ustanovenia vyššie uvedených právnych predpisov, čo mohlo mať vplyv na rozhodovanie súdu o možnosti navrhovateľa disponovať predmetom dedičstva a teda aj o jeho oprávnení previesť predmet dedičstva na iné subjekty. Aj bez zápisu do katastra nehnuteľností bol oprávnený navrhovateľ uzatvoriť kúpnu zmluvu, podľa ktorej predmetom kúpy mala byť časť jeho vyššie uvedeného dedičstva.

Aj v súvislosti s týmto možno konštatovať, že rozhodnutie odvolacieho súdu podľa nášho názoru spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.). ...

Nesprávny úradný postup musí byť hlavnou, priamou a bezprostrednou príčinou škody. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku neuviedol, či na základe návrhu na vykonanie

záznamu doručeného Správe katastra, resp. jej právnomu predchodcovi (ďalej len „správa katastra“) dňa 28. 10. 2002 bolo možné vykonať zápis do katastra nehnuteľností. ...

Aj v súvislosti s týmto možno konštatovať, že rozhodnutie podľa nášho názoru spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.) - odvolací súd nesprávne vyložil zákon č. 58/1969 Zb. a príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujúce podmienky vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. ...

Pokiaľ by mal dovolací súd za to..., že dovolací súd má prihliadnuť v prípadoch, keď dovolanie bolo podané podľa § 238 ods. 3 O. s. p., len na odôvodnenie dovolania, ktoré nadväzuje na otázku po právnej stránke zásadného významu formulovanú v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu, avšak neuvedenú vo výroku tohto rozsudku, je podľa nášho názoru potrebné, aby dovolací súd objasnil dôvod nesprávnosti výkladu obsiahnutého v uvedenej poznámke. Pokiaľ by teda dovolací súd neprihliadol na tú časť odôvodnenia dovolania, ktorá nenadväzuje na otázku po právnej stránke zásadného významu sformulovanú v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu, navrhujeme, aby dovolací súd túto časť odôvodnenia dovolania bral na zreteľ, pri rozhodovaní, či konanie malo vady, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. § 242 ods. 1 druhá veta O. s. p. totiž ustanovuje, že ak nejde o vady uvedené v § 237 O. s. p., neprihliada (dovolací súd) na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Inou vadou konania, mimo vád uvedených v § 237 O. s. p., je aj neúplné zistenie skutkového stavu, spočívajúce v nezistení všeobecnej hodnoty predmetu kúpy vykonaním potrebného dôkazu. Následkom neúplného zisteného skutkového stavu je nesprávne rozhodnutie súdu vo veci, prinajmenšom pokiaľ ide o výšku škody, ktorá mala navrhovateľovi vzniknúť. ...

Ďalšou vadou konania je nesprávne zistenie skutkového stavu odvolacím súdom (ako, aj súdom prvého stupňa), ktorý v odôvodnení predmetného rozsudku uviedol, že „navrhovateľ nadobudol vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnosťami nachádzajúcim sa v katastrálnom území B. titulom dedenia po svojom otcovi Dr. L. N., ktorý zomrel dňa...“ - str. 8 písomného vyhotovenia rozsudku odvolacieho súdu. Z uznesenia Okresného súdu v Žiline č. NcG 131/02 - 10 zo dňa 12.8.2002 je však nepochybné, že navrhovateľ zdedil len

spoluvlastnícky podiel k predmetným nehnuteľnostiam a teda, že nadobudol práva a povinnosti spoluvlastníka. ... V súvislosti s uvedeným nesprávnym skutkovým zistením odvolacieho súdu (ako aj súdu prvého stupňa) je potrebné poukázať na to, že predmetom kúpy podľa budúcej kúpnej zmluvy, ako to bolo dojednané v zmluve o uzatvorení budúcej kúpnej zmluvy, „boli nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom zápisu do katastra nehnuteľností.“ ... Aj podľa výpovede Ing. V. Ď. pred súdom prvého stupňa predmetom zmluvy o budúcej kúpnej zmluve boli „nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území B.“ - str. 6 písomného vyhotovenia rozsudku súdu prvého stupňa. Zrejme mali byť predmetom kúpy nehnuteľnosti, ku ktorým navrhovateľ dedením po Dr. L. N. nadobudol spoluvlastnícky podiel. ... Budúcu kúpnu zmluvu mohol teda navrhovateľ uzatvoriť, len ak bol v čase kedy sa mala budúca kúpna zmluva uzatvoriť výlučným vlastníkom predmetných nehnuteľností. Či bol navrhovateľ v čase, kedy sa mala budúca kúpna zmluva uzatvoriť, výlučným vlastníkom predmetných nehnuteľností, mal odvolací súd zisťovať vykonaním potrebných dôkazov aj bez návrhu účastníkov konania podľa § 213 ods. 3 O. s. p. v spojitosti s § 120 ods. 1 tretia veta O. s. p., keďže takéto zistenie bolo potrebné pre rozhodnutie vo veci – pokiaľ totiž navrhovateľ v čase, kedy sa mala uzatvoriť budúca kúpna zmluva, nebol výlučným vlastníkom predmetných nehnuteľností a to, že sa do tohto času nestal výlučným vlastníkom predmetných nehnuteľností, nebolo spôsobené pochybením správy katastra, prípadná škoda nevznikla v príčinnej súvislosti s postupom správy katastra. ... Aj keby správa katastra vykonala zápis na základe „záznamových listín“ v spojitosti s uznesením Okresného súdu v Žiline č. NcG 131/02-10 zo dňa 12. 8. 2002, mohol mať navrhovateľ k dispozícii len list vlastníctva, na ktorom by bol zapísaný ako podielový spoluvlastník, čo by zrejme nestačilo k uzatvoreniu budúcej kúpnej zmluvy, ktorej predmetom mali byť nehnuteľnosti.

Nesprávnym skutkovým zistením je podľa nášho názoru aj zistenie odvolacieho súdu, že navrhovateľovi bola zmarená možnosť získať úžitok z majetku jeho predajom postupom pracovníkov katastra (- str. 8 písomného vyhotovenia rozsudku odvolacieho súdu). Odvolací súd nevzal do úvahy skutočnosť, že ani po predložení uznesenia Okresného súdu v Žiline č. NcG 131/02-10 zo dňa 12. 8. 2002 správe katastra nebolo možné vykonať záznam.

... z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu... nie je zrejmé akú lehotu nerešpektovali pracovníci katastra na vykonanie zápisu do katastra nehnuteľností (možno

len predpokladať, že ide o lehotu na vykonanie záznamu), resp. pokiaľ mal odvolací súd za to, že správa katastra mala vykonať záznam, mal odvolací súd objasniť, prečo bol nesprávny záver správy katastra a prokurátora Okresnej prokuratúry B., podľa ktorých vykonanie záznamu na základe predložených listín nebolo možné. Taktiež je potrebné poukázať na tú skutočnosť, že aj keby správa katastra vykonala záznam, bol by navrhovateľ zapísaný v katastri nehnuteľností len ako podielový spoluvlastník a teda výpisom z listu vlastníctva by nemohol preukázať, že je výlučným vlastníkom predmetných nehnuteľností, z čoho vyplýva, že aj keby bol záznam vykonaný, pokiaľ by sme sa aj stotožnili zo záverom, že k budúcej kúpnej zmluve bolo potrebné pripojiť výpis z listu vlastníctva, nemohol by navrhovateľ uzatvoriť budúcu kúpnu zmluvu, keďže by nemohol výpisom z listu vlastníctva preukázať výlučné vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam.

... pokiaľ by mal aj dovolací súd za to, že správa katastra sa dopustila nesprávneho úradného postupu, nemožno ho považovať za hlavnú príčinu škody, a rozhodnutie je teda nesprávne, pričom nesprávnosť rozhodnutia je spôsobená aj nesprávnym zistením skutkového stavu.»

Priestor na podanie dovolania za danej právnej situácie vytvoril odvolací súd, keď uznal, že otázka, či platná právna úprava v čase vzniku škody, t. j. zákon č. 58/1969 Zb. v spojitosti s ústavou pripúšťa náhradu škody aj z dôvodu nezákonného rozhodnutia, resp. z nesprávneho úradného postupu, má zásadný právny význam, a to aj napriek tomu, že v rámci právneho posúdenia veci mal na túto otázku svoj jednoznačný právny názor.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní označil podľa § 243f ods. 1 písm. b) a c) OSP tieto dôvody, ktoré ho viedli k podaniu mimoriadneho dovolania:

„Keďže žalobca nepredložil katastrálnemu úradu na vykonanie záznamu perfektnú verejnú listinu s prílohami spôsobilú na vykonanie záznamu údajov v nej uvedených, som toho názoru, že katastrálny úrad nepostupoval pri vykonaní záznamu v rozpore s § 43 ods. 1 písm. b) katastrálneho zákona, pretože na takýto prípad sa zákonom stanovená lehota nevzťahovala. ...

V ČI. III zmluvy o budúcej kúpnej zmluve sa žalobca zaviazal, že nehnuteľnosti uvedené v bode II tejto zmluvy odpredá budúcemu kupujúcemu v lehote 5 dní od zápisu práv

k nehnuteľnostiam katastrálnym úradom. Teda žalobca sa dobrovoľne zaviazal k uzavretiu kúpnej zmluvy až po vyhotovení listu vlastníctva napriek tomu, že ako dedič sa stal vlastníkom nehnuteľností smrťou poručiteľa (§ 460 OZ), ktorú skutočnosť verejné listiny -uznesenie Štátneho notárstva v Ž. z 24. apríla 1959 č. k. D 538/58-14 a uznesenie Okresného súdu v Žiline z 12. augusta 2002 č. k. NcG 131/02-10 iba deklarovali. Záznam týchto verejných listín v katastri nehnuteľností má výlučne evidenčný charakter (§ 5 ods. 2 katastrálneho zákona). ...

... žalobca sa s budúcim kupujúcim dohodol na podmienke, ktorej splnenie nebolo pre uzavretie kúpnej zmluvy potrebné a katastrálny zákon pri podaní návrhu na vklad vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy preukázanie vlastníctva kupujúceho výpisom z listu vlastníctva v takomto prípade nevyžadoval. Preto som toho názoru, že absencia zápisu vlastníctva v prospech žalobcu nemohla byť prekážkou k uzavretiu kúpnej zmluvy, keď verejná listina vlastníctvo predávajúceho deklaruje. ... Táto príčinná súvislosť existuje výlučne medzi vôľou zmluvných strán vyjadrenou v obsahu zmluvy a v prípade, ak by aj vznik škody žalobca preukázal, nie je za ňu zodpovedný žalovaný.

Na základe uvedeného možno konštatovať, že žalobca v konaní nepreukázal vznik škody ani ušlý zisk. K poškodeniu nehnuteľností vo vlastníctve žalobcu nedošlo a výšku odplaty pri predaji nehnuteľností, t. j. cenu nehnuteľností, ktorá mu nebola zaplatená následkom neuzavretia kúpnej zmluvy, nemožno považovať za zisk. Ušlý zisk sa chápe ako ujma spočívajúca vtom, že u poškodeného nedôjde v dôsledku škodnej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt, hoci sa to dalo očakávať s ohľadom na pravidelný priebeh vecí. O takýto prípad nejde. Cena nehnuteľností je vzájomným plnením vyplývajúcim zo zmluvy. Keďže k plneniu nedošlo, predmet budúcej kúpnej zmluvy zostal vo vlastníctve žalobcu.

V dôsledku toho, že súdy oboch stupňov nesprávne právne posúdili naplnenie zákonných predpokladov na priznanie nároku na náhradu škody podľa § 18 ods. 1 zákona č. 58/19.69 Zb., naplnili dôvod na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243f ods. 1 písm. c) OSP. ...

Katastrálny zákon pre kúpnu zmluvu na to, aby bola listinou spôsobilou na vklad, predpisuje obsahové náležitosti, okrem iného označenie nehnuteľností podľa katastrálnych území /§ 42 ods. 2 písm. c) katastrálneho zákona/. Zmluva o budúcej kúpnej zmluve

označenie nehnuteľností, ktoré majú byť predmetom kúpnej zmluvy, podľa katastrálnych území neobsahuje. V úvode Čl. II zmluvy je uvedené, že žalobca je vlastníkom v podiele 1/4 nehnuteľností vedených v Pozemkovej knihe katastrálneho územia B. vo vložke č. 3669 A I r. č. 4, 7, 8, 9, 10, m. č. 15333, 15334, 15336, 15344, 15335, B 7, avšak v ďalšom texte na strane 2/ zmluvy, kde sa uvádza, ktoré nehnuteľnosti podľa stavu v katastri nehnuteľností zodpovedajú pozemnoknižným vložkám, sa pri parcelnom čísle pozemkov evidovaných v súbore popisných informácií označenie nehnuteľností podľa katastrálnych území nenachádza. Z uvedeného dôvodu nie je obsah zmluvy dostatočne určitý a neobsahuje náležitosti predpísané katastrálnym zákonom a preto je zmluva o budúcej kúpnej zmluve absolútne neplatným právnym úkonom (§ 37 ods. 1 OZ) a na jej základe nemôže byť platne založený nárok na náhradu škody. Otázku platnosti zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, ako právneho základu uplatneného nároku, mali sudy oboch stupňov vyriešiť v rámci zistenia skutkového stavu veci, posúdiť ako prejudiciálnu otázku a zo zistených nedostatkov vyvodiť relevantné právne závery. Keďže tak nepostupovali, zaťažili konanie inou vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci podľa §243f ods. 1 písm. b) OSP.“

Z uvedeného vyplýva, že dôvody na podanie týchto mimoriadnych opravných prostriedkov sú v oboch prípadoch rovnaké [§ 241 ods. 2 písm. b) a c) a § 243j ods. 1 písm. b) a c) OSP] – smerujú proti označenému rozsudku krajského súdu z dôvodov, že konanie je postihnuté inou vadou (ako uvedenou v § 237 OSP), ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a spočíva na nesprávnom posúdení veci. V oboch prípadoch sa uplatňujú porovnateľné argumenty, aj keď nie sú obsahovo totožné.

Ústavný súd sa po preskúmaní obsahu mimoriadnych opravných prostriedkov limitujúcich rozsah preskúmania odvolacieho rozhodnutia stotožnil so závermi dovolacieho súdu, ktorý v odôvodnení uviedol, že vzhľadom na to, že „dovolací (správne má byť odvolací, pozn.) súd pripustil dovolanie proti celému svojmu rozsudku a vo výrokovej časti rozhodnutia neuviedol výrok otázky“, a preto dospel k záveru, že „bolo povinnosťou dovolacieho súdu s poukazom na námietky dovolateľky preskúmať celý rozsudok krajského súdu“.

Najvyšší súd svoje uznesenie sp. zn. 2 Cdo 210/2008 z 25. februára 2010, ktorým na základe dovolania podaného sťažovateľkou zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 5 Co 203/2006 z 18. októbra 2007 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, odôvodnil takto:

«Podľa § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. štát zodpovedá za škodu spôsobenú v rámci plnenia úloh štátnych orgánov a orgánu Spoločenskej organizácie uvedených v § 1 ods. 1 nesprávnym úradným postupom tých, ktoré tieto úlohy plnia.

Podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej OZ) právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, inak je neplatný.

Podľa § 50a OZ účastníci sa môžu písomne zaviazať, že do dohodnutej doby, uzavrú zmluvu, nemusia sa však pritom dohodnúť o jej potrebných náležitostiach.

Podľa § 460 OZ dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa.

Podľa § 5 ods. 2 katastrálneho zákona záznam je úkon správy katastra plniaci evidenčné funkcie, ktoré nemajú vplyv na vznik, zmenu ani na zánik práv k nehnuteľnostiam.

Podľa § 42 ods. 4 katastrálneho zákona ak písomné vyhotovenia zmluvy, verejnej listiny alebo inej listiny obsahujú chyby v písaní alebo počítaní alebo iné zrejmé nesprávnosti, pre ktoré je nezrozumiteľné alebo neurčité, prípadne ak neobsahuje náležitosti podľa ods. 1, správa katastra ho vráti vyhotoviteľovi alebo tomu, kto podal návrh na vklad, alebo vlastníkovi, alebo inej oprávnenej osobe a určí lehotu na opravu, prípadne na doplnenie.

Podľa § 43 ods. 1 písm. b/ katastrálneho zákona správa katastra vykoná zápis podľa § 41 do 60 dní od doručenia verejnej listiny alebo inej listiny spôsobilých na záznam, ktoré potvrdzujú alebo osvedčujú vznik, zmenu alebo zánik práva k nehnuteľnosti.

V zmysle § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. štát zodpovedá za škodu spôsobenú v rámci plnenia úloh štátnych orgánov a orgánov Spoločenskej organizácie uvedených v § 1 ods. 1 tohto zákona nesprávnym úradným postupom tých, ktorí tieto úlohy plnia. Právo na náhradu škody majú tí, ktorí boli účastníkmi konania a boli poškodení nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Zodpovednosť za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom je jeho objektívna Zodpovednosť (bez ohľadu na zavinenie), ktorej sa nemožno zbaviť; zlučená je na súčasnom (kumulatívnom) splnení troch podmienok:

1. nesprávny úradný postup štátneho orgánu

2. vznik škody

3. príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody.

Zákon č. 58/1969 Zb. nedefinuje „nesprávny úradný postup“, z obsahu tohto pojmu ale vyplýva, že podľa konkrétnych okolností toho - ktorého prípadu môže ísť o akúkoľvek činnosť spojenú s výkonom právomoci určitého štátneho orgánu, ak pri tomto výkone alebo v súvislosti s ním dôjde k porušeniu pravidiel stanovených právnymi predpismi pre konanie štátneho orgánu alebo k porušeniu poriadku, ktorý vyplýva z poruchy, funkcie alebo cieľov tejto činnosti. Pretože úradný postup nie je spravidla možné v právnom predpise upraviť do najmenších podrobností, treba správnosť úradného postupu posudzovať i z hľadiska účelu, k dosiahnutiu ktorého postup štátneho orgánu smeruje.

Navrhovateľovi mala vzniknúť škoda v dôsledku nesprávneho úradného postupu orgánu verejnej správy v oblasti katastra nehnuteľnosti pri výkone jeho pôsobnosti vyplývajúcej z katastrálneho zákona a to tak, že pri zápise vlastníckeho práva do katastra nehnuteľnosti v prospech navrhovateľa záznamu na základe uznesenia Okresného súdu Žilina z 12. 8. 2002, č. k. Nc G 131/02-10, nedodržel katastrálny úrad zákonom stanovenú lehotu vyplývajúcu z § 43 ods. 1 písm. b/ katastrálneho zákona a tým mu znemožnil uzavrieť s budúcim kupujúcim kúpnu zmluvu v dohodnutej lehote. Výška škody mala predstavovať 35 000 000,- Sk (kúpna cena nehnuteľnosti), ktorú by získal navrhovateľ predajom.

V zmysle ustanovenia § 43 ods. 1 písm. b/ katastrálneho zákona vyplýva, že zápis práv k nehnuteľnostiam záznamu vykoná správa katastra do 60 dní od doručenia verejnej listiny alebo inej listiny spôsobilej na záznam, ktorá potvrdzuje alebo osvedčuje vznik, zmenu alebo zánik práva k nehnuteľnosti. V predmetnej veci bolo touto verejnou listinou uznesenie Okresného súdu Žilina z 12. 8. 2002, č. k. Nc G 131/02-10, ktorým z dedičskej veci po neb. Dr. L. N. súd opravil bod 2/ výroku uznesenia Štátneho notárstva v Ž. 24. 4. 1959, č. k: D 538/58-14 tak, že v Pozemkovej knihe katastrálneho územia B. vo vl. č. 3669 AI r. č. 4, 07, 08, 09, 010 m. č. 15333, 15334, 15336, 15344, 15335, B7 vložil vlastnícke právo titulom zákonného dedenia pre M. N. v 1/4-tine. Zákonom stanovená 60 dňová lehota sa vzťahuje len na záznam perfektnej verejnej listiny, ktorá obsahuje všetky náležitosti uvedené v ustanovení § 42 ods. 1, 2 katastrálneho zákona.

Identifikačné údaje o pozemku, ktoré boli predmetom dedenia uvedené vo verejnej listine podľa stavu vyplývajúceho z Pozemkovej knihy, ktorá je v súčasnosti archívnym

dokumentom a neukazuje stav aktuálneho katastrálneho aparátu. Katastrálny úrad preto vypracoval Výpis z pozemkovej knihy a identifikáciu parciel, ktoré boli predmetom záznamu, za účelom porovnania zápisu a zákresu totožnosti dotknutých nehnuteľností. Bez vyhotovenia výpisu z pozemkovej knihy a identifikácie parciel by katastrálny úrad vlastníctvo k nehnuteľnostiam v prospech navrhovateľa nemohol zaznamenať. Nesprávny postup katastrálneho úradu vytknutý protestom prokurátora (Okresná prokuratúra B.) však nesmeroval k poškodeniu navrhovateľa, ale smeroval k vyhovneniu žiadosti o vykonanie záznamu. Navrhovateľ však nepredložil katastrálnemu úradu na vykonanie záznamu perfektnú verejnú listinu s prílohami spôsobilú na vykonanie záznamu údajov v nej uvedených a preto katastrálny úrad nepostupoval v rozpore s ustanovením § 43 ods. 1 písm. b/ katastrálneho zákona. Na takúto situáciu sa stanovená zákonná lehota nevzťahovala.

Vykonanie záznamu 31. marca 2003 a oznámenie tejto skutočnosti právnej zástupkyňi navrhovateľa listom z 3. 4. 2003 sp. zn. Z-2190/00 a dorúčením výpisu z listu vlastníctva č. 3466, katastrálne územie Nivy, 14. 4. 2003 nie sú v príčinnej súvislosti so vznikom škody (ak by vznikla) následkom nedodržania lehoty na uzavretie kúpnej zmluvy dohodnutej medzi navrhovateľom a budúcim kupujúcim v zmluve o budúcej kúpnej zmluve a teda nezakladajú nárok navrhovateľa na náhradu škody spôsobenej nesprávnym postupom katastrálneho úradu.

Právnym základom nároku, z ktorého mala škoda vzniknúť je zmluva o budúcej kúpnej zmluve, uzavretá medzi navrhovateľom a Ing. V. Ď. 20. decembra 2002 v P. V čl. III zmluvy o budúcej zmluve sa navrhovateľ zaviazal, že nehnuteľnosti uvedené v bode II zmluvy odpredá budúcemu kupujúcemu v lehote 5 dní od zápisu práv k nehnuteľnostiam katastrálnym úradom. Navrhovateľ sa zaviazal k uzavretiu kúpnej zmluvy až po vyhotovení listu vlastníctva napriek tomu, že ako dedič sa stal vlastníkom nehnuteľností smrťou poručiteľa. Navrhovateľ sa k tejto podmienke zaviazal napriek tomu, že mohol uzavrieť s budúcim kupujúcim priamo kúpnu zmluvu a túto spolu s verejnou listinou, ktorá potvrdzuje právo k nehnuteľnosti, ak toto právo nie je vpísané na liste vlastníctva (§ 30 ods. 3 písm. c/, § 30 ods. 4 písm. b/ katastrálneho zákona) predložiť katastrálnemu úradu s návrhom na vklad vlastníckeho práva v prospech kupujúceho. Absencia zápisu vlastníctva v prospech navrhovateľa nemohla byť prekážkou k uzavretiu kúpnej zmluvy, keď verejná listina vlastníctvo predávajúceho deklaruje. Ak navrhovateľovi vznikla škoda v dôsledku

skutočnosti, že nevyužil možnosť vyplývajúcu zo zákona na uzavretie kúpnej zmluvy na uvedené nehnuteľnosti následkom nesplnenia podmienky - zápisu práv k nehnuteľnostiam katastrálnym úradom v zmluvne dohodnutej lehote, neexistuje príčinná súvislosť medzi prípadným nesprávnym postupom katastrálneho úradu a neuzavretím kúpnej zmluvy. Táto príčinná súvislosť existuje iba medzi vôľou zmluvných strán vyjadrenou v obsahu zmluvy a v prípade, ak by aj vznik škody navrhovateľ preukázal, nie je za ňu zodpovedná odporkyňa. Navrhovateľ teda v konaní nepreukázal vznik škody a ani ušlý zisk. K poškodeniu nehnuteľnosti vo vlastníctve navrhovateľa nedošlo a výška odplaty pri predaji nehnuteľnosti, t.j. cena nehnuteľností, ktorá mu nebola zaplatená následkom neuzavretia kúpnej zmluvy, nie je zisk. Ušlý zisk je ujma spočívajúca v tom, že u poškodeného nedôjde v dôsledku škodnej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt. Cena nehnuteľnosti je vzájomným plnením vyplývajúcim zo zmluvy. Keďže k plneniu nedošlo, predmet budúcej kúpnej zmluvy zostal vo vlastníctve navrhovateľa.

Za daného skutkového a právneho stavu s poukazom na vyššie uvedené vyplýva, že navrhovateľ v konaní nepreukázal vznik škody a tiež existenciu príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom katastrálneho úradu a znížením jeho majetku. Keďže podmienky vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom sú stanovené kumulatívne a v prípade nesplnenia čo i len jednej z nich nie je daná táto zodpovednosť. Súdy sa (prejudiciálne) takisto nezaoberali platnosťou zmluvy o budúcej kúpnej zmluve (§37 ods. 1 OZ), ako právneho základu vyhotoveného návrhu na náhradu škody v rámci riadneho zistenia skutkového stavu. Keďže tak nepostupovali, konanie je zaťažené inou vadou i s poukazom na námietky dovolateľky týkajúce sa neúplného zistenia skutkového stavu. V danej veci sú preto právne závery odvolacieho súdu predčasné a teda nesprávne a úlohou odvolacieho súdu bude sa týmito námietkami v ďalšom konaní zaoberať. Odvolací súd preto nesprávne posúdil naplnenie zákonných predpokladov na priznanie návrhu na náhradu škody podľa § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočívajúce na nesprávnom právnom posúdení veci a existencie inej vady (§ 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O. s. p.) zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).»

Z odôvodnenia je zrejmé, že dovolací súd sa v odôvodnení vysporiadal s kľúčovými otázkami relevantnými na správne rozhodnutie vo veci. Vyjadril jednoznačné právne názory na zodpovednosť štátu za škodu vzniknutú nesprávnym postupom štátneho orgánu, na otázku vzniku škody navrhovateľovi z dôvodu nesprávneho postupu orgánu verejnej správy v oblasti katastra nehnuteľností, ako aj k navrhovateľom formulovanej relevantnej prekážke uzatvorenia kúpnej zmluvy z dôvodu ním označeného „*nesprávneho úradného postupu katastrálnym úradom*“, pričom ide o právne názory, ktoré sú podľa názoru ústavného súdu náležite vyargumentované a ústavne udržateľné.

Pri rozhodovaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 MCdo 6/2009 z 27. novembra 2009 odmietol mimoriadne dovolanie a žalovaného (sťažovateľa) zaviazal povinnosťou zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania. Najvyšší súd svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„Po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas osobou oprávnenou na tento opravný prostriedok (§ 243g O. s. p.), dovolací súd preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie treba odmietnuť, pretože neboli splnené zákonné procesné predpoklady na jeho podanie.

Ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie (§ 243e ods. 1 O. s. p.).

Citované ustanovenie priznáva generálnemu prokurátorovi procesné oprávnenie podať mimoriadne dovolanie vtedy, ak sú splnené (okrem procesných podmienok) aj ním ustanovené procesné predpoklady na podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku. Generálny prokurátor môže podať mimoriadne dovolanie

- na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu, alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu,
- na základe zistenia, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon,
- ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu
- a ak túto ochranu nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Tieto predpoklady musia byť splnené kumulatívne (pozri dikciu ustanovenia § 243e ods. 1 in fine O. s. p.). Ak uvedené zákonné predpoklady nie sú splnené, treba mať za to, že generálny prokurátor nebol oprávnený podať tento mimoriadny opravný prostriedok; ak ho napriek tomu podal, dovolací súd ho musí ako neprípustný odmietnuť [§ 243b ods. 5, § 218 ods. 1 písm. b/ O. s. p., v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.].

Pri skúmaní, či sú splnené uvedené procesné predpoklady mimoriadneho dovolania, je potrebné si uvedomiť, že mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia, vyjadreného jeho právoplatnosťou. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie, s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Mimoriadne dovolanie ale môže splniť uvedený účel iba vtedy, ak sú splnené kritéria akceptovateľnosti jeho úpravy.

Jedným z vyššie uvedených procesných predpokladov na podanie mimoriadneho dovolania je, že ochranu práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Vymedzenie tohto predpokladu teda znamená, že mimoriadne dovolanie nemožno podať, ak ochranu možno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, napr. návrhom na obnovu konania, dovolaním podaným účastníkom konania, návrhom na zrušenie uznesenia o predbežnom opatrení, ako aj v prípadoch, keď zrušenie alebo zmenu rozhodnutia možno dosiahnuť inak.

Dovolaciemu súdu rozhodujúcemu o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora je známe, že proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 18. októbra 2007 sp. zn. 5 Co 203/2006, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Žilina zo 17. februára 2006 č. k. 12 C 235/03-225, žalovaný podal dovolanie, prípustnosť ktorého založil odvolací súd svojím rozhodnutím podľa § 238 ods. 3 O. s. p. O dovolaní žalovaného dovolací súd koná pod sp. zn. 2 Cdo 210/2008; uznesením zo 16. decembra 2008 sp. zn. 2 Cdo 210/2008

odložil vykonateľnosť rozsudku Krajského súdu v Žiline z 18. októbra 2007 sp. zn. 5 Co 203/2006 do rozhodnutia v dovolacej veci. Z uvedeného vyplýva, že ochranu práv a zákonom chránených záujmov žalovaného možno teda dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, ktorú možnosť žalovaný i využil.

Z týchto dôvodov dovolací súd mal za to, že generálny prokurátor nebol oprávnený podať v danej veci mimoriadny opravný prostriedok. Vzhľadom na uvedené dovolací súd mimoriadne dovolanie odmietol (§ 243b ods. 5, § 218 ods. 1 písm. b/ O. s. p., v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.).“

Kvalitatívna odlišnosť rozhodnutí najvyššieho súdu spočíva v tom, že najvyšší súd rozhodol o dovolaní meritórne a v prípade rozhodnutia o mimoriadnom dovolaní ide o procesné rozhodnutie najvyššieho súdu.

Napriek tomu, že medzi konaním o dovolaní a konaním o mimoriadnom dovolaní nie je podľa názoru ústavného súdu vzťah subsidiarity a sú medzi týmito konaniami určité rozdiely v procesných pravidlách (resp. majú svoje špecifické pravidlá), ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na to, že sťažovateľ tým, že podal dovolanie a podnet generálnemu prokurátorovi na podanie mimoriadneho dovolania, ktorý ho aj podal, vytvoril v zásade vedome taký stav, keď v identickej veci v čase podania obidvoch mimoriadnych opravných prostriedkov ešte pred rozhodnutím o nich súbežne konal v zásade v identickej veci v obidvoch prípadoch funkčne príslušný rovnaký súdny orgán (najvyšší súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne akceptovateľné, pretože by mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozličných rozhodnutí v tej istej veci. Priestor na vytvorenie takéhoto stavu v danej veci vytvára reálna procesná situácia v obidvoch konaniach založená na rozsahu preskúmania toho istého rozhodnutia, keďže odvolací súd (krajský súd) pripustil podanie dovolania vzhľadom na to, že ide o otázku zásadného právneho významu, pričom túto otázku neformuloval konkrétne, resp. ju ničím „neohraničil“, a tak vytvoril priestor na preskúmanie celého svojho rozhodnutia zo všetkých hľadísk uplatnených sťažovateľom v dovolaní. Navyše, dôvody na podanie obidvoch mimoriadnych opravných prostriedkov boli založené na rovnakých právnych základoch

ustanovených v § 241 ods. 2 písm. b) a c) OSP (dovolanie) a v § 243f ods. 1 písm. b) a c) OSP (mimoriadne dovolanie).

V dôsledku rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní, keď najvyšší súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie pred rozhodnutím ústavného súdu o sťažnosti, je vec v štádiu konania krajského súdu, ktorý sa pri svojom rozhodovaní bude musieť vyrovnáť so všetkými dôvodmi uvedenými v označenom uznesení najvyššieho súdu o dovolaní, ktoré sú porovnateľné, aj keď nie identické s dôvodmi uvedenými v mimoriadnom dovolaní, a ktoré smerovali rovnako tak v dovolaní, ako aj v mimoriadnom dovolaní k návrhu na zrušenie rozsudku krajského súdu, ktorý v súlade s príslušnými právnymi predpismi dovolací súd zrušil, na čo je oprávnený. Po vrátení veci sa odvolací súd bude musieť vysporiadať nielen s vlastným rozhodnutím, ale v nadväznosti naň aj s rozhodnutím okresného súdu, pretože išlo o prvostupňové rozhodnutie, s ktorým sa krajský súd (odvolací) v celom rozsahu stotožnil, čo uviedol vo svojom rozhodnutí.

Podľa názoru ústavného súdu sa účel sťažnosti doručenej sťažovateľom ústavnému súdu naplnil a ochranu základných práv poskytol sťažovateľovi najvyšší súd v konaní o dovolaní, aj keď v inom konaní a iným rozhodnutím, akého sa sťažovateľ domáhal v konaní pred ústavným súdom. Uplatňujúc materiálne chápanie ochrany ústavnosti a ochrany základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb (IV. ÚS 192/08, IV. ÚS 265/09, IV. ÚS 132/2011) za danej situácie považuje ústavný súd za dostatočné poskytnutie ochrany základným právam sťažovateľa rozhodnutím najvyššieho súdu o dovolaní, a preto sťažnosti sťažovateľa nevyhovel.

V nadväznosti na tento záver ústavný súd o ďalších požiadavkách sťažovateľa nerozhodoval.

V konaní o sťažnosti si M. N. uplatnil nárok úhrady trov konania podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd po posúdení žiadosti M. N. nepovažoval

za dôvodné uplatniť v danom prípade § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, keďže M. N. nebol účastníkom konania v konaní pred ústavným súdom.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. septembra 2011